

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

-

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

-

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Vaalan kunta toteaa osaavan työvoiman saatavuuden olevan alueen elinvoiman kehityksen haasteena, ja pitää tutkittuun tietoon perustuvia toimenpiteitä työvoiman liikkuvuuden helpottamiseksi kannatettavana. Koska opintolainahyvityksen vaikutuksia mainittuun haasteeseen ei tunneta, on kokeilun toteuttaminen tarpeellista.

Vaalan kunta huomauttaa kuitenkin, että esitystä olisi syytä muuttaa siten, että se pitäisi sisällään työllistymisehdon johonkin kokeilualueen kuntaan. Etätyön tekeminen on yleistynyt, ja Vaalan kunnan strategiassa sen edellytysten vahvistaminen nähdään tärkeänä ja alueen väestörakenteeseen myönteisesti vaikuttavana. Alueen työpaikkojen osaajapulaan sen sijaan esimerkiksi muualle Suomeen tai maailmalle etätöitä tekevien sijoittuminen alueelle ei suoraan vaikuta, eikä kokeilu ilman mainittua työllistymisehtoa näin vastaa sen tavoitteeseen. Riskinä on myös ns. henkikirjojen siirtäminen alueelle kokeiluun pääsemiseksi, vaikka tarkoituksena ei olisi alueelle tosiasiaa sijoittua. Norjassa käytössä olevassa mallissa työllistymisehto on käytössä.

Norjassa opintolainahyvitys on myös ajallisesti porrastettu, mikä sitouttaa henkilöitä alueelle pidemmäksi aikaa. Vaalan kunta näkee hyvänä, että Suomessakin toteutettavassa kokeilussa hyvitystä porrastettaisiin ajallisesti siten, että hyvityserät kasvaisivat loppua kohden.

Valittava kokeilu olisi syytä toteuttaa aidosti aluetasolla, eikä nyt esityksessä kuvatulla tavalla henkilötasolla satunnaistamalla ja erillisestä hakemuksesta maksettavana. Riskinä on, ettei kokeilu tuota tavoitteen mukaista tietoa alueiden elinvoiman näkökulmaan, vaan sillä voidaan ainoastaan tarkastella henkilöiden sijoittumispäätöksiä.

Vaalan kunta pitää kokeilua kannatettavana, ja toivoo tutkittuun tietoon perustuvia päätöksiä osaavan työvoiman saatavuuden helpottamiseksi. Kokeilujen toteuttaminen on tässä erinomainen väline. Vaalan kunta huomauttaa, että alueella oleva työvoiman tarve koskee myös muita kuin korkea-asteen suorittaneita henkilöitä, ja jatkossa olisi hyvä miettiä toimenpiteitä esimerkiksi ammattikouluasteen suorittaneiden työn perässä muuttamiseen liittyvien esteiden ja kannustinloukkujen purkamiseen.

Raiskila Miira
Vaalan kunta